Nasza Parafia

Informator Ewangelicko – Augsburskiej Parafii Wniebowstąpienia Pańskiego w Warszawie

Nr 7 (190) – wrzesień 2017 roku

Hasło miesiąca: *„Ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi”* (Łk 13,30)

W przededniu obchodów 500 lat Reformacji prezentujemy nietypowe – historyczne i zabytkowe – kazanie, które jest przykładem wczesnego polskiego piśmiennictwa ewangelickiego. Kazanie autorstwa Samuela Dambrowskiego pochodzi z „Postylli chrześcijańskiej”, która została objęta patronatem królewny Anny Wazówny i wydana w Toruniu w latach 1620-1621. Postylla była wielokrotnie wznawiana (miała aż 15 edycji!). Poszczególne wydania różnią się pisownią i oprawą graficzną. Książka w zmodyfikowanej wersji i mniejszym formacie pt. „Kazania albo wykłady porządne” była najpopularniejszą księgą religijną polskich ewangelików, aż do połowy XIX w.

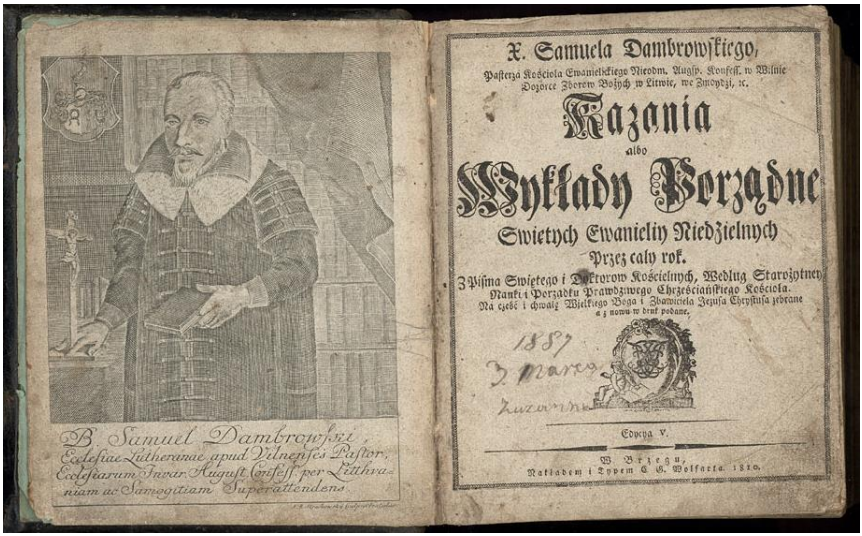

„Dambrówka” – jak ją potoczne nazywano – czytana była na nabożeństwach domowych, potajemnych nabożeństwach przy kamieniach w tzw. „kościołach leśnych” na Śląsku oraz na Mazurach, a nawet na Syberii.

Zachęcamy do zapoznania się również z postacią autora tego historycznego kazania, opisaną w artykule dr. Łukasza Barańskiego. Poniższy tekst pochodzi z wydania toruńskiego z 1873 r. (z przystępniejszą formą językową i bez nazw łacińskich).

***

Samuel Dambrowski

Na dzień Św. Marcin. *

Ewangielia u Łukasza Ś. w rozdz.12 w 35-40

„Niech wasze biodra będą przepasane, a lampy zapalone. I wy bądźcie podobni do ludzi oczekujących swego pana powracającego z wesela, żeby mu zaraz otworzyć, kiedy przyjdzie i zapuka. Szczęśliwi ci słudzy, których pan, gdy nadejdzie, zastanie czuwających. Zapewniam was, przepasze się, posadzi ich przy stole, a obchodząc będzie im usługiwał. Czy nadejdzie o drugiej, czy o trzeciej straży, szczęśliwi oni, gdy ich tak zastanie. Wiedzcie też, że gdyby gospodarz znał godzinę, o której przyjdzie złodziej, nie pozwoliłby podkopać swego domu. I wy bądźcie przygotowani, gdyż Syn Człowieczy przyjdzie o godzinie, której się nie spodziewacie”

(z najnowszego, ekumenicznego przekładu Nowego Testamentu 2017r.)

Dwuch Marcinów, ludzi zacnych mamy w kościele naszym chrześciańskim, słuchacze moi naymilsi. Pierwszy iest Marcin on św. biskup Turoneński *(św. Marcin z Tours)*, o którym w przeszłym kazaniu mówiło się według potrzeby. Drugi Marcin on Luter Doktór w kościele Bożym przede stem lat wielce zawołany, światłość prawdziwa wszystkiego Kościoła Rzymskiego; Anioł on, którego Jan Ś. widział lecącego przez pośrodek nieba, z Ewangielią wieczną, aby ią oznaymił obywatelom ziemi i wszelkiemu narodowi i pokoleniu i językowi i ludowi. Przeciwnicy nasi, którym iest jak sól w oku, bo im prawdę mówił i pisał, zwykli nań to i owo mowić, bez dowodu, z potwarzy szatańskiey, dla odwiedzenia od wiary ś. ludzi prostych, przetom umyślił w teraźnieyszem kazaniu żywot yego łaskom waszym przełożyć.

Proszę o powolne ucho.

Pan Jezus nayświętszy, który męża tego ś. Duchem Świętym stwierdził, niecha i nam teraz błogosławi w mówieniu i w słuchaniu. Amen.

Marcin Luter, chrześcianie mili, urodził się w Eysleben , w państwie Mansfeltskiem, w roku po narodzeniu Pańskiem 1483, w wigilią ś. Marcina. Oyciec iego był Jan, matka Małgorzata. Ochrzcon w dzień Świętego Marcina. Gdy podrósł, dali go rodzice do szkoły. We czternastym roku ciągnął do Magdeburgu, i tam rok się uczył. Z tamtąd za poradą rodziców udał się do Eysenachu, gdzie Pan Bóg matronę iednę wzbudził, która go do siebie wziąwszy, żywiła i przyodziewała. Tam był cztery lata.

Udał się po tem do Erfurtu, gdzie maiący lat dwadzieścia i dwa, Magistrem został, i umysł swóy do nauk praw skłonił. Lecz iednego czasu grzmieniem srogiem przestraszony, ślubował Panu Bogu księdzem zostać. Zaczem we dwudziestym i trzecim roku w zakon świętego Augustyna tamże w Erfurcie wstąpił.

Lat dwadzieścia i pięć maiąc, wezwany iest do Witenbergu, gdzie na szkole wyższey z pilnością nauczał.

W dwudzistym i dziewiątym roku doktorem teologii został tamże w Witenbergu zamkowym kościele i zaraz począł teologią czytać, psalmy, list Pawła Ś. do Rzymianów, do Galatów wykładać, słuchaczom swoim do biblii Ś. ukazuiąc.

Gdy miał lat trzydzieści i cztery przyiechał mnich dominikan, Johannes Tezelius *(Jan Tetzel)* z Rzymu do Niemiec, wysłany od papieża Leona dziesiątego z odpustami. Luterus wnet mu się sprzeciwiał i pisał przeciw iemu położenia, któremi odpust zbiiał, których było 95, i przybił ie na drzwiach kościoła zamkowego w Witenbergu, pisząc i rozmawiaiąc się ustawicznie.

W rok po tem od cesarza Maksymiliana do Augsburgu na seym wezwany, stanął, gdzie gdy Kaietanus kardynał do cofnięcia nauki namawiał, ukazuiąc mu niełaskę cesarską, papieską i mówiąc: Gdzie się podzieiesz: Gdzie zostaniesz? Odpowiedział mu : Nie frasuy się ty o to, pod niebem albo w niebie zostanę.

Wróciwszy się do Witenbergu z Janem Ekcyuszem *(Johannes Eck)* począł publicznie się rozmawiać o pierszeństwie papieża Rzymskiego, o odpustach, o wolney woli, o zdatności człowieczey do czynienia dobrych uczynków. O co go papież ekskomunikował t. i. z społeczności kościelney wyłączył którą ekskommunikacyą spalił.

W roku 1521. Znowu na seym do Wormacyi wezwany, gdzie gdy mu niektórzy odradzali, aby nie stawał, ukazuiąc mu niebezpieczeństwo, któreby mógł przyiść, odpowiedział: By tam tak wiele diabłów było, ile cegieł na dachu, póydę, nie boię się, maiąc sprawę dobrą.

Gdy do miasta wchodził, mnich ieden spotkawszy się z nim obłapił go mówiąc: Przyszedłeś pożądany, któregośmy w ciemnościach czekali.

W roku 1523. mszą zniósł, używanie wieczerzy Pańskiey według ustawy syna Bożego na to mieysce zostawiwszy.

Maiąc lat trzydzieści i dwa w stan małżeński wstąpił, wiedząc, że uczciwe iest małżenstwo i łoże niepokalane między wszelkimi stany, i poiął sobie pannę ślachciankę, Katarzynę z Borowa, *(Katarzyna von Bora)* która samo siedm z klasztora wystąpiła. Maią mu za złe przeciwniki, że mnichem bywszy mniszką poiął, czystości ślubowaney niestrzymawszy. Lecz niechay sobie czytaią Izydora *(Św. Izydor)*, co ten o tem rozumie, gdy tak pisze: Coś nieostrożnie ślubował tego nie czyń.

W cztery lata potem pisał mały katechizm; a w roku 1530. konfessyą Ausburską *(lub wyznanie Augsburskie)* na seymie Augsburskim podał, którą ieden nazwał ostateczną trąbą ewangielii, którey głosem świat wszystek przed ostatnim dniem chciał Pan Bóg napełnić, aby ludzie z błędów się ocuciwszy do prawdy przystali.

W pięć lat potem biblią niemiecką wydał. Z Zwingiliuszem *(Ulryk Zwingli)* i Ekolampadyuszem *(Johannes Eck)* bracić się nigdy nie chciał, i w rozmowie Marpurskiey *(spotkanie w Marburgu)* za bracią ich nie uznawał.

Darów był znamienity człowiek, iako z ksiąg iego każdy obaczyć może. W kazaniu nie było mu równego, wymowę miał ogromną. Ztąd Filip Melanchton o nim mawiał: Piorunami były wszystkie słowa twoie!

W rozmowie pospolitey był człowiek osobliwy, ludzki, przykładny, trzeźwy, pobożny, maiący w sobie wszystkie biskupa pobożnego przymioty. Chrystus miłością, Chrystus boiaźnią, Chrystus mu wszystkim był.

Na ostatek w roku 1546. odprawiwszy ostatnie kazanie w Witembergu, wtórey niedzieli po trzech królach, pojechał do Eyslebu na ugodę między hrabiami z Mansfeldu, i tam z prędka zachorowawszy, ośmnastego dnia Lutego spokoynie i z wielkiem nabożeństwem ducha Panu Bogu oddał.

Ciało iego do Witembergu przywieziono i w zamkowym kościele z płaczem i żalem serdecznym wszystkiego ludu, po tak potrzebnym a Ś. mężu, pogrzebiono.

Co my wiedząc, naymilsi, trzymaymy się tey nauki, którą nam Bóg przez tego męża Ś. podał i obiawił. Ta nas nie zawiedzie. Bo nas gościńcem prostym do Boga prowadzi, i nie na żadne wymysły ludzkie, ale na słowo Boże ukazuie.

A ty, o dostoyny a chwalebny Jezu, utwierdzay nas Duchem twoim ś., a dodaway i dziś takowych mężów kościołowi twoiemu, którzyby tak stale i statecznie naukę twoię opowiadali, Amen, o naysłodszy Jezu. Amen.

* "Kazania albo Wykłady Porządne świętych ewangielii niedzielnych przez cały rok" X. Samuela Dambrowskiego, szóste wydanie w Toruniu 1873 r.

Z oryginału przepisali Katarzyna i Krzysztof Breiter.

Wyjaśnienia kursywą w nawiasach – przypisy redakcji.

---

opr. Małgorzata Weigle

O jubileuszu 500 lat Reformacji

Na całym świecie luteranie chcą jak najlepiej uczcić wydarzenia sprzed 500 lat. Już od dekady mają miejsce różne projekty mające na celu przypomnienie historycznych faktów związanych z Reformacją. Ostatnie 500 lat historii naszego Kościoła to czas stale dokonującej się zmiany, w której chodzi o coraz lepsze rozumienie poselstwa płynącego wprost z Pisma Świętego.

Wszelkie organizacje protestanckie próbują uczcić niezwykły jubileusz w bardzo różnorodny sposób. Jednym z ważniejszych wydarzeń na płaszczyźnie ekumenicznej wydaje się stworzenie dokumentu o światowym znaczeniu pt. „Od konfliktu do komunii", który dotyczy wzajemnych relacji między Kościołem Rzymskokatolickim a Kościołami tradycji luterańskiej.

Interesującą formą uczczenia jubileuszu są wycieczki do ważnych miejsc związanych z teologami protestanckimi, a w szczególności z osobą i życiem Marcina Lutra. Odwiedzanie muzeów i okolicznościowych wystaw oraz uczestnictwo w konferencjach naukowych stało się dla nas pewnego rodzaju szczególną powinnością i stale cieszy się dużym zainteresowaniem.

Jako licząca sobie 70 tysięcy społeczność ewangelicka w Polsce upamiętniamy ten wyjątkowy jubileusz na różne sposoby. Nie powiodły się wprawdzie wysiłki zmierzające do ogłoszenia Roku 2017 Rokiem Reformacji w Polsce, to jednak

warto pozytywnie ocenić te przedsięwzięcia, które udało się zrealizować z sukcesem.

Dekada Lutra w Polsce to okres przygotowań do okrągłego jubileuszu. Warto przypomnieć sobie hasła kolejnych lat, które były poświęcone różnym sferom życia kościelnego:

2008 - Rok Wychowania Chrześcijańskiego,
2009 - Rok Rodziny,
2010 - Rok Młodzieży,
2011 - Rok Duszpasterstwa,
2012 - Rok Nowych Wyzwań,
2013 - Rok Reformatorów,
2014 - Rok Katechizmu,
2015 - Rok Kultury Ewangelickiej,
2016 - Rok Kościoła,
2017 - Rok Reformacji.

Od początku roku 2017 trwa przypominanie historii sprzed 500 lat w wymiarze międzynarodowym, ogólnopolskim, diecezjalnym i lokalnym w różnych formach. Przede wszystkim staramy się zainteresować jak najszersze grono tym, co dla nas – luteran – najważniejsze. I tak na Śląsku Cieszyńskim w czerwcu zorganizowano po raz pierwszy na tak dużą skalę Ewangelickie Dni Kościoła. We wszystkich miastach uniwersyteckich organizowane są konferencje naukowe. Stworzono cykl wydawniczy "Biblioteka 500 lat Reformacji". W parafiach, muzeach i przestrzeniach miejskich organizowane są różnego rodzaju wystawy. Święto Reformacji 2017 wielu parafiom dało też impuls do podjęcia remontów zabytkowych kościołów, domów parafialnych czy tworzenia nowych projektów (np. ogrody, nowe dzwony, nowe zegary na wieży kościelnej czy tablice pamiątkowe). Inne interesujące i ważne inicjatywy to między innymi: ekumeniczny przekład Starego Testamentu oraz trwający od 2010 r. Plan Czytania Pisma Świętego przygotowany przez Towarzystwo Biblijne w Polsce.

Na uwagę zasługuje również stworzenie okolicznościowego logotypu „500 lat Reformacji" (wzór nawiązuje do komputerowego znaku "odśwież") oraz strony internetowej www.Luter2017.pl, która informuje o wszelkich aktywnościach i przedsięwzięciach w Kościele ewangelicko-augsburskim.

W październiku Narodowy Bank Polski wyemituje okolicznościową monetę kolekcjonerską "Pięć Wieków Reformacji".

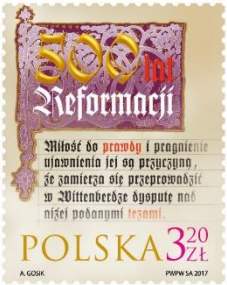

Towarzystwo PTTK stworzyło odznakę turystyczną propagującą poznawanie obiektów ewangelickich, a Poczta Polska wydała znaczek pocztowy i kopertę. Organizowane są też różne sportowe zawody jak biegi, tematyczne gry miejskie czy rajdy rowerowe.

Piękną formą świętowania zawsze jest muzyka. Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk" przygotował reformacyjny repertuar i nagrał płytę „Solus Christus". Koncerty odbywają się już od czerwca w wielu polskich miastach. Podczas Centralnych Obchodów Jubileuszu 500 lat Reformacji w Filharmonii Warszawskiej odbędzie się koncert reformacyjny, a w kościele Św. Trójcy koncert pt. „Pochwal mój duchu Mocarza" z udziałem Chóru Akademickiego WAT i Orkiestry Instrumentów Historycznych.
Z kolei Kościół ewangelicko-reformowany zainicjował opracowanie jubileuszowej kantaty. Oczywiście nie sposób wymienić wszystkich koncertów parafialnych.

Symbol Róży Lutra pojawia się na wielu pamiątkowych przedmiotach w niespotykanej dotąd różnorodności. Oferowane są znaczki, koszulki, torby, gadżety i biżuteria. Współcześnie można je traktować jako otwarte przyznawanie się do luterańskiej tożsamości. Coraz częściej – na szczęście – nie wstydzimy się naszej odmienności, mimo że nie brakuje kontrowersji i osób krytycznie nastawionych do Reformacji.

Nasza Parafia również włącza się w obchody jubileuszu. Niemal cały rok w Biuletynie Parafialnym przypominamy ważne postaci i miejsca związane z Reformacją. Na wiosnę zorganizowaliśmy wycieczkę śladami Marcina Lutra. Treści reformacyjne obecne były także podczas tegorocznego Dnia Dziecka. Nasz chór nagrał płytę. Przebudowaliśmy drogę wjazdową, wykonaliśmy nowy chodnik, wznieśliśmy symboliczny obiekt - tzw. "Bramę Jubileuszową", której odsłonięcie odbedzie się z udziałem zaproszonych gości (Biskup Kościoła – ks.

Jerzy Samiec , Biskup Diecezji Warszawskiej – ks. Jan Cieślar oraz Ambasador Republiki Federalnej Niemiec – p. Rolf Nikel). Uroczystość będzie uświetniona śpiewem naszego chóru. Przewidziany jest również wykład na temat tekstów widniejących na szklanej tafli.

Jesienią 2017 r. odbędzie się wiele różnych ciekawych wydarzeń związanych z tematyką reformacyjną. Znany jest już ramowy program Centralnych Obchodów Jubileuszu 500 lat Reformacji, które odbędą się w Warszawie w dniach 26-29 października br. Zachęcamy do śledzenia programu i wzięcia udziału w przygotowanych uroczystościach.

Gorączka przygotowań i realizacji różnych planów nie powinna nam jednak przysłonić głównego celu tych wszystkich inicjatyw i przedsięwzięć. Życzmy sobie, by ta niepowtarzalna rocznica pozostawiła w nas trwały ślad oraz by nasze świętowanie miało przełożenie na nasze życie duchowe i codzienną pracę w parafii. To również doskonały moment, by zapytać, czy jesteśmy Kościołem otwartym i stale się reformującym, czy może zatrzymaliśmy się w miejscu?

Zaproszenie na otwarcie bramy jubileuszowej

Jolanta Janowska

Z cyklu „Miasta Lutra”

PIRNA

Panorama miasta z charakterystycznymi wieżami kościelnymi na tle winnic wznoszących się wzdłuż doliny Łaby urzeknie chyba każdego turystę. A miasto z odrestaurowanymi domami mieszczańskimi ze wspaniałymi szczytami i pięknymi wykuszami zachęca do spacerów ulicami i zaułkami. Nie bez powodu znany XVII-wieczny włoski malarz Bernardo Bellotto, zwany Canaletto, chętniej malował Pirnę niż pobliskie Drezno.

To tu w 1465 roku urodził się kaznodzieja, sprzedawca odpustów i inkwizytor – Johan Tetzel. „Gdy tylko złoto w misce zadzwoni, do nieba jakaś duszyczka pogoni” brzmiała najsłynniejsza sentencja tego późniejszego dominikanina i oponenta Lutra. Dom, w którym się urodził przy ulicy Schmiedestrasse 19, jest nadal zamieszkany i można go od zewnątrz obejrzeć.

Mimo działań Tetzla miasto przeszło na ewangelicyzm w 1539 roku. Pierwszym pastorem i superintendentem w kościele miejskim pod wezwaniem św. Marii został przyjaciel i uczeń Marcina Lutra – Antonius Lauterbach. Świątynia ta pozostaje jednym z największych kościołów halowych z okresu późnego gotyku w Saksonii.

SCHMALKALDEN

Romantyczne miasto w Turyngii zdominowane przez budowle z muru pruskiego. Polecane jest muzeum poświęcone temu budownictwu i życiu codziennemu w epoce średniowiecza. Muzeum Techniczne Neue Hütte (Nowa Huta) jest późno klasycystycznym zakładem wielkopiecowym z 1835 roku i przypomina o przeszłości przemysłowej tego regionu. Zwiedzając nie można pominąć Viba Nougat, nugatowego miasteczka, w którym można rozkoszować się degustacją słodyczy.

Nie można zapomnieć, że w mieście tym w 1531 roku spotkali się księża ewangeliccy i przedstawiciele miast aby połączyć się przeciwko katolickiemu cesarzowi Karolowi V. Ten pakt, tak zwany związek szmalkaldzki spowodował, że w kolejnych latach spotykali się tu władcy europejscy.

Warto zobaczyć w mieście historyczny ratusz oraz miejsce, w którym Luter i inni zwolennicy reformacji wygłaszali kazania przed panującymi władcami – kościół halowy pod wezwaniem św. Jerzego. W pięknym renesansowym zamku Wilhelmsburg zobaczyć można wystawę dotyczącą reformacji. Na starym mieście na Domu Lutra z muru pruskiego, w którym gościł, po dziś dzień istnieje ozdobna tablica z 1687 roku z inskrypcją i łabędziem symbolizującym reformatora.

SONNEBERG

Miasto położone w malowniczym parku przyrody Las Turyński, słynące z największych niegdyś zakładów zabawkarskich, zwane „warsztatem św. Mikołaja”. Obecnie jest ważnym punktem na „Niemieckim Szlaku Zabawek” dzięki Niemieckiemu Muzeum Zabawek. Warto zobaczyć również muzeum astronomiczne z punktem obserwacyjnym i akwarium morskie.

Starówka zdominowana przez stare domy handlowe. Na skraju miasta uroczy dom zwany Domem Lutra z ogródkiem piwnym w cieniu drzew i świetną miejscową kuchnią. W 1530 roku został wzniesiony w Judenbach a w 1874 przeniesiony tutaj dla ochrony. Dziś wiadomo, że nie nocował w nim Luter, chociaż długo w to wierzono.

***

CZY WIECIE, ŻE...?

** Pod koniec życia Marcin Luter prawdopodobnie cierpiał na chorobę Ménière'a powodującą nieustające zawroty głowy.*

---

wybrała Małgorzata Weigle

Kalendarium

Wybrane daty z historii Reformacji i życia Kościoła - sierpień i wrzesień

* 08.08.1847r. (170 lat temu) zmarł w Warszawie **Samuel Linde** (pochowany na cmentarzu przy ul. Młynarskiej)
* 23.08.1572r. (445 lat temu) - **Noc św. Bartłomieja** - rzeź hugenotów w Paryżu
* 4.09.1517r. (500 lat temu) - **Marcin Luter** ogłasza swoją pracę naukową "Disputatio contra scholasticam theologiam"
* 09.1522r. (495 lat temu) - pierwsze wydanie **Nowego Testamentu** przetłumaczonego na j. niemiecki
* 04.09. 1965r. (52 lata temu) - zmarł **Albert Schweizer** w Lambarene w Gabonie
* 19.09.1862r. (155 lat temu) - w Kaliszu urodził się **ks. Juliusz Bursche**
* 25.09.1555r. (462 lata temu) podpisano w Augsburgu porozumienie- traktat między cesarzem Karolem V a ewangelickimi książętami: **Cuius regio, eius religio** - księstwa mogły przyjmować religię swojego władcy

Łukasz Barański

Samuel Dambrowski (1577-1625)*

Autor najpoczytniejszej staropolskiej Postylli luterańskiej przyszedł na świat w Pogorzeli w Wielkopolsce w 1577 r. jako syn miejscowego kaznodziei i konseniora poznańskiego Piotra Dresnensisa. W rodzinie Samuela było wielu duchownych, zarówno luterańskich, jak i kalwińskich. Początkowo młodego Samuela kształcił ojciec, później uczęszczał do gimnazjum w Toruniu, a następnie studiował filozofię i teologię w Królewcu i Wittenberdze.

Po powrocie do Polski, w 1600 r. został kaznodzieją w Poznaniu. Mimo młodego wieku, już w 1607 r. synod w Miłosławiu wybrał go na urząd superintendenta Kościoła luterańskiego w Wielkopolsce. Okres jego urzędowania przypadł na czasy nasilania się kontrreformacji. W Poznaniu doszło wówczas dwukrotnie do zburzenia kościoła ewangelicko-augsburskiego w 1606 r. i po odbudowaniu ponownie w 1614 r. Dambrowski próbował po raz drugi odbudować kościół w Poznaniu, ale w 12 lipca 1616 r. zburzono wszystkie tamtejsze świątynie ewangelickie. Po wydaniu zakazu odprawiania nabożeństw Dambrowski złożył w 1615 r. seniorat wielkopolski i przeniósł się do Wilna, gdzie został powołany na urząd kaznodziei polskiego oraz superintendenta zborów luterańskich na Litwie i Żmudzi. Urząd ten pełnił aż do śmierci w skutek zarazy w Wilnie 15 lipca 1625 r.

Stabilna sytuacja wyznaniowa na Litwie umożliwiła Dambrowskiemu rozwinięcie swych talentów literackich. W tym okresie powstały jego najpopularniejsze dzieła, z których najważniejszym jest obszerna Postylla chrześcijańska, wydana w Toruniu w latach 1620-1621, w bogatej oprawie graficznej, dedykowana przez wydawcę siostrze Zygmunta III – Annie Wazównie. Ciesząca się ogromną popularnością wśród polskich luteran Dambrówka doczekała się licznych wydań w Polsce i za granicą, aż po przełom XIX i XX w. W okresie kontrreformacji odgrywała ważną rolę w podtrzymywaniu ewangelicyzmu polskiego, kształtowaniu świadomości wyznaniowej i narodowej wśród polskich ewangelików na Śląsku i na Mazurach. Postylla chrześcijańska była wykorzystywana w użyciu liturgicznym, a także domowym. Teologia zawartych w postylli kazań sytuuje autora w obozie ortodoksji luterańskiej. Spośród innych pism Dambrowskiego wymienić trzeba modlitewnik Lekarstwo duszne człowieka chrześcijańskiego w chorobie (Gdańsk, 1611), a także zbiór pieśni Raj duszny (Toruń, 1623). Superintendent wileński był także autorem osobno wydanych

kazań pogrzebowych oraz tłumaczenia na język polski obu katechizmów Marcina Lutra.

* [Pierwodruk: Ł. Barański, Samuel Dambrowski, w: Reformtorzy, (red. i opr.) Ł. Barański, M. Hitnz, J. Sojka, Bielsko-Biała 2013, s. 122-124.]

Redakcja dziękuje panu Łukaszowi Barańskiemu za udostępnienie opracowania.

Małgorzata Weigle

Sorkwity 2017

Już po raz czwarty nasza Parafia brała udział w rodzinnym wyjeździe integracyjnym do Sorkwit. Łaskawa pogoda pozwalała nam na codzienne kąpiele w jeziorze i spacery po pięknej okolicy. W tym samym terminie przyjechała również grupa z gliwickiej Parafii. Zostaliśmy zaproszeni na wzięcie udziału w codziennych spotkaniach w pięknym sorkwickim kościele.

Najwyższa część drewnianego ołtarza w Sorkwitach przedstawia Wniebowstąpienie Chrystusa.

Tematy rozważań prowadzonych przez ks. Dariusza Dawida łączyły się w jeden spójny cykl, zainspirowany rzeźbą stóp wstępującego Chrystusa do nieba. Wysłuchaliśmy m.in. historii o „braniu nóg za pas", o Jonaszu, o Kolosie na glinianych nogach i o obmywaniu nóg przez Jezusa uczniom.

Nasza integracja wspierana była różnymi przedsięwzięciami. Zorganizowaliśmy pokazy talentów, warsztaty składania papieru Origami, lepienie korali z masy termoutwardzalnej, wycieczkę kajakową i wyjazd na koncert do Pasymia. Zorganizowane było również wspólne ognisko, maratony gier planszowych i wieczorne oglądanie filmów. Dzieciom na pewno na dłużej zostanie w pamięci przygotowany dzień szukania skarbu ukrytego przez tajemniczą nimfę wodną. Tego dnia dzieci musiały wykonać szereg różnych zadań, przygotowanych przez młodzież, by w końcu dotrzeć do celu ze słodyczami.

W tym roku udało nam się przyjechać do Sorkwit w rekordowym składzie aż 37 osób! Było jak zwykle fantastycznie i po raz kolejny przekonaliśmy się o integracyjnym fenomenie tego miejsca. Zarezerwowaliśmy już termin na przyszły rok i już czekamy na następne wakacje.

Tosia i Filipina

Kolonie warszawskich parafii w Lidzbarku Welskim

Lidzbark, Lidzbark, Lidzbark… kiedy to było? Zdaje się, że od razu po powrocie do domów po chwalebnym zakończeniu roku szkolnego rzuciliśmy się do pakowania walizek, plecaków i wszelkiego bagażu, po czym udaliśmy się do autokaru, aby równie chwalebnie rozpocząć pierwszy tegoroczny wyjazd wakacyjny. Jedną nogą żegnając się z rodzicami, drugą tupaliśmy ze zniecierpliwieniem na naszych siedzeniach. Czekało nas bowiem dziesięć wspaniałych dni w doborowym towarzystwie blisko dwudziestki koleżanek i kolegów oraz trzech (wiecznie cierpliwych i wyrozumiałych) cioć, czyli cioci Eli, cioci Marty i cioci Doroty.

Uczestnicy obozu. Fot. Marta Zachraj

Pierwszym, co napotkaliśmy po dotarciu na miejsce były dwie uśmiechnięte panie kucharki – Ela i Agata, które zgodnie z zasadą „przez żołądek do serca” przyjęły nas przepysznym obiadem, czym od razu zaskarbiły sobie naszą sympatię. Do snu

ułożyliśmy się zadowoleni i pełni nadziei na jutro tak samo dobre jak dzisiaj (i jedzenia). Co się potem wydarzyło? Zdążyliśmy zwiedzić Lidzbark, a naszym przewodnikiem była Olga, nasza koleżanka – obozowiczka, ale mieszkająca w Lidzbarku. Urzekły nas tutejsze uliczki, budynki, ale chyba najbardziej pobliska budka z lodami oraz dostępność Biedronki i sklepu chińskiego, a nie było chyba osoby, która by nic tam nie kupiła.

W ciągu całego naszego pobytu pogoda była tak niestała, że gdy wybraliśmy się zwiedzić muzeum Ochotniczej Straży Pożarnej w Lidzbarku nie grodził nam żaden pożar, bo lało tak, że idąc, zmoczyliśmy nogi po kostki. Niemniej wycieczka się udała! Teraz każdy obozowicz może powiedzieć, jak wygląda i do czego służy gwóźdź strażacki. Codziennie niezależnie od pogody poznawaliśmy przygody biblijnego Nehemiasza, uczyliśmy się nowych piosenek i przypominaliśmy sobie te już znane.

Bardzo cieszył nas fakt, że mieszkaliśmy nad jeziorem i mimo zmian pogodowych odwiedzaliśmy je na tyle często, że każdy zdążył się w nim wykąpać choć raz lub przynajmniej zanurzyć stopy. Wykonaliśmy również masę prac plastycznych, graliśmy we wszelkie możliwe gry z piłką oraz w gumę i grę terenową. Nie mogło się obyć bez tradycyjnej obozowej dyskoteki, tak więc była. A nawet dwie, poprowadzone przez obozowego DJ-a Adama (zakończone karaoke), które odbyły się z okazji urodzin dwójki uczestników obozu – Oli i Tadzia. Oczywiście wszyscy dostali po kawałku (lub dwóch) tortów, których pieczenia dzielnie podjęły się panie kucharki. Na zakończenie zostaliśmy hojnie obdarowani wszelkim dobrem, takim jak akcesoria rysunkowe i różne gadżety. Do domów wróciliśmy uśmiechnięci, opaleni i niemogący doczekać się kolejnego takiego wyjazdu.

Przygotował Paweł Niemczyk

Z prac Rady Parafialnej

Po przerwie wakacyjnej, Rada Parafialna odbyła jedno posiedzenia robocze 13 września.

W sierpniu 3 panie ochotniczki (pragnące niestety zachować anonimowość) pomalowały w czynie parafialnym kuchnię w domu parafialnym. Bardzo dziękujemy.

MSWiA zatwierdziło projekt wykonany przez p. inż. Pawła Junga, dotyczący instalacji tzw. słupków przeszkodowych na działce 27/1 w linii będącej

przedłużeniem ogrodzenia parkingu MSWiA, a mających zapewnić strefę bezpieczeństwa Ministerstwa. Kolejnym etapem będzie załatwienie formalności z Urzędem Dzielnicy Mokotów.

Po uzyskaniu wszystkich wymaganych prawem uzgodnień z Zarządem Dróg Miejskich została zrealizowana długo oczekiwana przebudowa wjazdu do Parafii od strony ul. Waryńskiego. Zakończone zostały prace brukarskie, odwodnienie, oznakowanie, oraz przebudowa ogrodzenia. Ostatnim etapem całej inwestycji ma być instalacja wypełnienia Bramy Jubileuszowej.

Wjazd został cofnięty od jezdni, poszerzony do obecnie obowiązujących parametrów zjazdu na drogę publiczną. Jest znacznie wygodniejszy, a przede wszystkim bezpieczny, poprawiła się widoczność w stronę skrzyżowania z ul. Batorego.

W ogrodzeniu zamontowano bramę z napędem elektrycznym oraz furtkę z zamkiem rolkowym. Impregnacja bloczków z betonu architektonicznego ma zapewnić wieloletnią trwałość tego materiału.

W sobotę 9 września zwołana ad hoc grupa robocza wykonała w czynie parafialnym trawniki przy wjeździe oraz kilka innych prac techniczno-porządkowych. Wymagało to m.in. przeciągnięcia przewodów elektrycznych, wybrania gruzu, rozrzucenia 10 metrów sześciennych ziemi ogrodniczej, splantowania terenu, zagrabienia, posiania trawy i podlewania. Bardzo dziękujemy wszystkim Pawłom, Piotrowi, Michałowi, Bartkowi, Filipowi, Violi, Paulinie oraz dzieciom, które dzielnie walczyły z chwastami i liśćmi: Oli, Hance, Frankowi, Nataszy i Alicji. Dziękujemy grupie z parafii ewangelickiej Gallneukirchen w Austrii za wsparcie (zakup ziemi).

Wydział Kultury Ambasady RFN zaakceptował wniosek Parafii o dofinansowanie Bramy Jubileuszowej, czekamy na pierwszą transzę. Bardzo dziękujemy panu Friedowi Nielsenowi , kierownikowi Wydziału Kultury za wsparcie finansowe, bez którego Parafia nie byłaby w stanie zrealizować tego projektu. Liczymy na dalszą współpracę z Ambasadą w ramach inicjatywy „Ogrody Pojednania".

2017
ROK REFORMACJI

Ogłoszenia

"Pomocnik Historyczny - Marcin Luter i reformacja. 500 lat protestantyzmu"

13 września ukazała się specjalna publikacja tygodnika POLITYKA. "Pomocnik Historyczny - Marcin Luter i reformacja. 500 lat protestantyzmu" poświęcony jest dziejom reformacji w Europie i Polsce. Wybitni historycy oraz dziennikarze POLITYKI przybliżają w nim postać Marcina Lutra, historię wojen religijnych, jak również wpływ reformacji i protestantyzmu na cywilizację europejską. Zachęcamy do zapoznania się z tą publikacją.

Nowa wystawa w mieście

Informujemy, że na ogrodzeniu Ambasady Niemiec przy ul. Jazdów 12 pojawiła się druga część wystawy planszowej o tematyce Reformacji. Zachęcamy do jesiennego spaceru.

Przygotowała Jolanta Janowska

Nowi Radni w Parafii św. Trójcy w Warszawie

21 maja Zgromadzenie Parafialne siostrzanej Parafii wybrało nową Radę Parafialną, która została uroczyście wprowadzona w urząd przez zwierzchnika Diecezji Warszawskiej ks. bpa Jana Cieślara na uroczystym nabożeństwie 25 czerwca. Wziął w nim udział przedstawiciel Rady Parafialnej naszej parafii przekazując życzenia zarówno ustępującej Radzie jak i nowym członkom. Bezpośrednio po nabożeństwie ukonstytuowało się prezydium Rady. Prezesem został proboszcz Parafii ks. Piotr Gaś, kuratorem (wiceprezesem) Igor Chalupec, sekretarzem Przemysław Florianowicz-Błachut a skarbnikiem Joanna Keber. Ponadto członkami Rady zostali: Agnieszka Bednarkiewicz-Sowińska, Michał

Hasiuk, Marcin Jacoby, Emilia Klein-Dębek, Michał Kleinschmidt i Ewa Kobierska-Maciuszko. Z urzędu do Rady Parafialnej wchodzą również duchowni: ks. Łukasz Zieliński – wikariusz, dk. Małgorzata Gaś – diakon, dk. Dorota Fenger – diakon.

Fot. www.radiooko.pl

Żegnaj, Janku

Pożegnanie pana Jana Żytowieckiego (1929-2017) *

26 czerwca, na cmentarzu w Różanie nad Narwią, żegnałam – w imieniu Dinozaurów – Jana Mieczysława Żytowieckiego. Miał 88 lat. Bardzo długo cierpiał, błagał Boga o wyzwolenie.

Janka, czyli „Żyto", członkowie d. Stowarzyszenia Polskiej Młodzieży Ewangelickiej znali ponad 60 lat. Był gorliwym katolikiem, ale z ewangelikami miał kontakt od dziecka. Jego dziadkowie przyjaźnili się z różańską częścią ewangelicko – augsburskiego rodu Kochów. Dziś spoczywają blisko siebie…

Był z nami wszędzie: na obozach nie tylko młodzieżowych, na wycieczkach, spotkaniach, odczytach, koncertach. Razem się starzeliśmy. Niezaradnym „zdobywał" lekarstwa, pomagał odzyskiwać skradzione rzeczy, zawoził do lekarzy, gdy się popsuł komuś wiatrak, natychmiast ofiarował swój, wyprowadzał „leniuchów" na spacery, podrzucał staruszkiem - trabantem do Sorkwit… Opowiedziałam o tych dobrych uczynkach Janka licznie przybyłym na Jego pogrzeb ludziom, bo nawet najbliżsi nie znali tego oblicza aktywności Zmarłego.

Z Różana wyjechał z mamą Zofią jako gimnazjalista, ale tak naprawdę to nie rozstał się z nim nigdy. Pracował jako prawnik w PAN, jednak jego pasją była historia Polski, ze szczególnym uwzględnieniem stron, z których pochodził. Inicjował wydawanie książek i albumów, pilnował, aby każde wydarzenie związane z I i II Wojną Światową, każdy bohaterski czyn były utrwalone w druku i w kamieniu. Swoją wiedzą dzielił się z czytelnikami „Świerszcza Różańskiego", a przede wszystkim z pokoleniami uczniów tutejszych szkół.

Przy pięciu pocztach sztandarowych wartę pełniła młodzież, podczas żałobnego nabożeństwa grała orkiestra dęta ze szkoły z pobliskiego Makowa Mazowieckiego, a burmistrz gminy Różan dziękował Jankowi za Jego życie i dzieło. Był harcerzem – wywiadowcą Szarych Szeregów i AK, Honorowym Obywatelem Miasta Różan, Był wyróżniony Orderem Polonia Restituta, Krzyżem AK, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką ZNP, Złotą Odznaką TPD i innymi odznaczeniami.

Kiedy rozmawiałam z Jankiem 3 tygodnie przed Jego śmiercią, na specjalnej podpórce miał przed sobą album o Różanie. Nie rozstawał się z Wami do ostatniego tchu – powiedziałam mieszkańcom Różana, zgromadzonym nad świeżą mogiłą naszego przyjaciela.

** Przygotowała Irena Scholl*

Nasi czcigodni Jubilaci

1 sierpnia Pan **Janusz Bychawski**

2 sierpnia Pani **Dorota Matejak**

4 sierpnia Pani **Teresa Borowska-Martyniuk**

5 sierpnia Pani **Amelia Szyfner**

7 sierpnia Pani **Danuta Obst**

9 sierpnia Pani **Halina Gortat**

15 sierpnia Pani **Lidia Wojtaszek**

16 sierpnia Pani **Maria Sosnowska**

26 sierpnia Pan **Witold Nowicki**

27 sierpnia Pani **Janina Muszyńska**

3 września Pani **Aleksandra Hartwig**

3 września Pan **Andrzej Szczepka**

9 września Pani **Barbara Popioł**

11 września Pani **Hanna Bożena Matz**

15 września Pan **Ryszard Froehlich**

15 wrześnie Pani **Alfreda Ruzikowska**

18 września Pan **Julian Henisz**

Wszystkim naszym Drogim Jubilatom życzymy wielu łask Bożych na dalsze lata. Oby upływały w zdrowiu, radości i miłości bliskich!

Ty ogarniasz mnie zewsząd i kładziesz na mnie swoją rękę (Ps 139, 5)

Chrzty

W niedzielę 2 lipca 2017 r. odbył się Chrzest **Marii Kornelii SABARA** – córki Kornelii i Dawida SABARA.

W sobotę 22 lipca 2017 r. odbył się Chrzest **Andrzeja TOMASZEWSKIEGO** – syna Marii i Marka TOMASZEWSKICH.

Śluby

W sobotę 22 lipca 2017 r. w święty stan małżeński wstąpili **Lidia ADAMIAK** i **Krzysztof DAWIDCZYK**.

W sobotę 23 września 2017 r. w święty stan małżeński wstąpili **Magdalena BREZA** i **Jakub SZAREK**.

Z żałobnej karty

18 sierpnia 2017 r. pożegnaliśmy **śp. Ryszarda WOLFRAMA**, który zmarł 11 sierpnia w wieku 67 lat.

23 sierpnia 2017 r. pożegnaliśmy **śp. Ellę FOGEL z domu SZULC**, która zmarła 15 sierpnia 2017 r. w wieku 88 lat.

24 sierpnia 2017 r. pożegnaliśmy **śp. Włodzimierza SYPIAŃSKIEGO**, który zmarł 18 sierpnia w wieku 84 lat.

Z przymrużeniem oka 😉

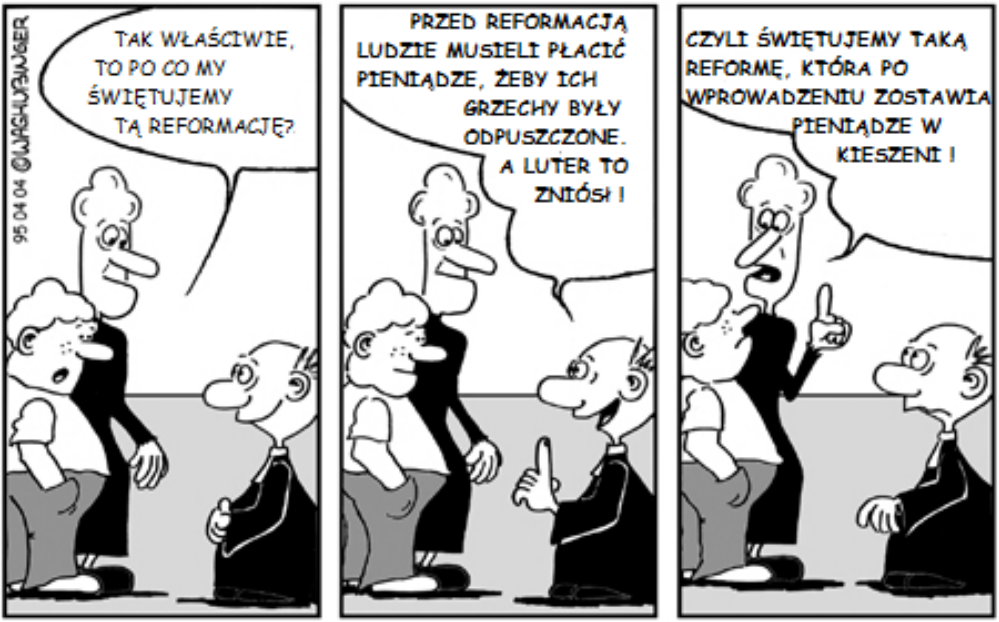

Parafia Ewangelicko-Augsburska Wniebowstąpienia Pańskiego
ul. Puławska 2a, 02-566 Warszawa, tel. 22 849 77 05
godziny pracy kancelarii: pn., pt.: 10:00 – 13:00; wt., śr., czw.: 15:00 – 18:00; niedz.: 11:30 – 12:30
http://www.pulawska.luteranie.pl/ email: pulawska@luteranie.pl
nr konta: 51-1020-1068-0000-1802-0000-0315

©Nasza Parafia – Informator Rady Parafialnej PE-A Wniebowstąpienia Pańskiego w Warszawie
Koordynator numeru: Małgorzata Weigle. Skład numeru: Dagmara Maciuszko.
Na parafialnej stronie internetowejhttp://www.pulawska.luteranie.pl/ istnieje możliwość pobrania informatora „Nasza Parafia". Będziemy Państwu wdzięczni za przekazywanie wszelkich uwag i propozycji dotyczących pisma na adres mailowy parafii: pulawska@luteranie.pl

Dodatek dziecięcy do biuletynu „Nasza Parafia”

rok IV nr 7/2017
Ewangelicko – Augsburska Parafia Wniebowstąpienia Pańskiego w Warszawie

Historia Marcina Lutra - kontynuacja

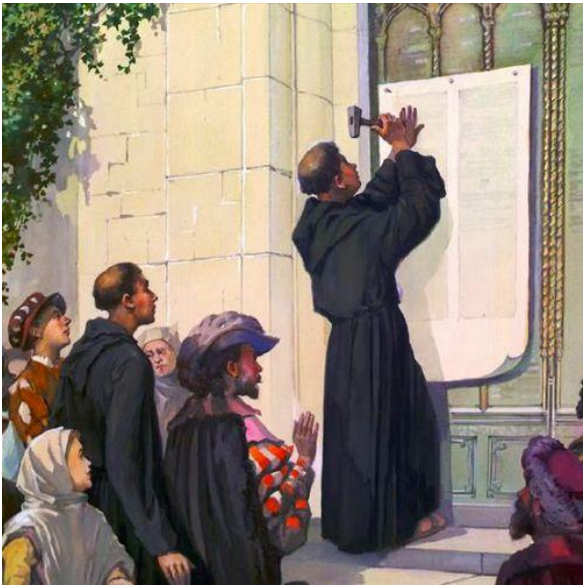

Marcin Luter przybija tezy w Wittenberdze

Przybicie 95 tez w języku łacińskim do drzwi kościoła w **Wittenberdze** początkowo nie wywołało wielkiego rozgłosu. Marcin Luter chciał dyskutować ze swoimi przeciwnikami. Był otwarty na to, by ktoś go przekonał, że jest w błędzie. Niestety nikt z ważnych osób nie chciał z nim podjąć **dysputy** na temat **odpustów** za grzechy.

Przyjaciele, którzy wspierali Marcina Lutra, zaczęli drukować tezy przetłumaczone na język niemiecki. Teksty w zrozumiałym języku dotarły więc do większej ilości ludzi i wtedy zrobiło się na ten temat głośno. Słowa Lutra były dla wielu osób bardzo przekonujące.

Przeciwnicy Marcina Lutra chcieli przygotować mu proces jako heretykowi. W międzyczasie wiadomości o zamieszaniu dotarły do Rzymu. **Papież** Leon X żądał wyjaśnień i planował przesłuchanie Marcina Lutra.

Przychylny Lutrowi saksoński książę **Fryderyk Mądry** widział w wyjeździe augustiańskiego mnicha wielkie niebezpieczeństwo. Wymógł aby przesłuchanie odbyło się w bezpiecznym dla Marcina Lutra miejscu czyli w Niemczech.

Fryderyk Mądry

Marcin Luter przed kardynałem Kajetanem

W październiku do **Augsburga** przyjechał papieski wysłannik, kardynał **Kajetan**. Od Lutra chciał usłyszeć tylko jedno słowo: "**Revoco**" (co oznacza "odwołuję" wszystkie moje tezy). Marcin Luter był przekonany o swojej racji. Był pewien, że jego nauka jest zgodna z Pismem Świętym i oczywiście nie odwołał swoich tez. Nikt nie umiał mu udowodnić, że jest w błędzie.

W październiku 1520 roku Papież **Leon X** wystosował specjalne pismo ostrzegawcze do nieposłusznego Lutra (tak zwaną bullę). Po dwóch miesiącach **Marcin Luter** spalił ten list publicznie. Chciał w ten sposób pokazać ludziom, że nie jest ważna dla niego żadna władza kościelna dlatego, że prawdziwym władcą jest tylko Pan Bóg.

Marcin Luter pali bullę

Papież bardzo się zdenerwował na taką reakcję. Napisał drugie pismo, które wykluczało Marcina Lutra z kościoła**. Klątwa** była w tamtych czasach bardzo surową karą!

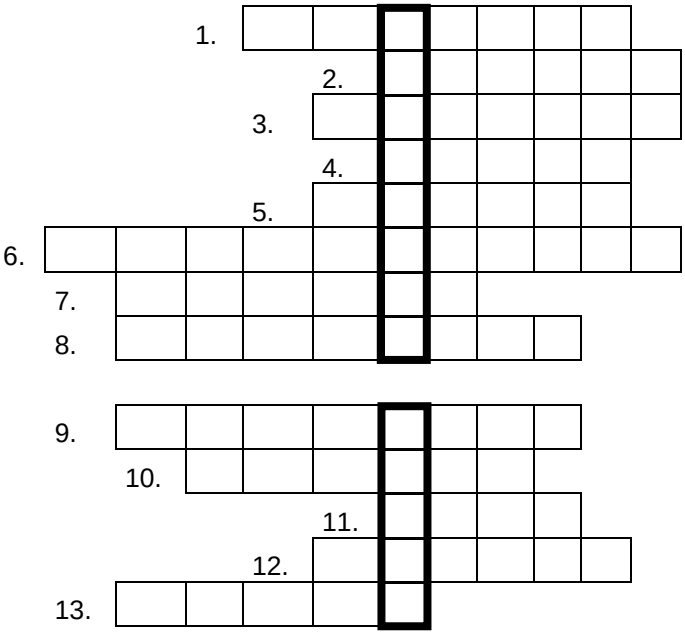

1. Zorganizowana dyskusja naukowa
2. Głowa Kościoła Rzymsko-Katolickiego
3. Imię papieskiego wysłannika
4. Nazwisko Reformatora
5. znaczy: odwołuję
6. Miasto w którym przybito tezy
7. Imię Reformatora
8. Imię Mądrego księcia
9. Miasto ważnego spotkania
10. Płatne pozbycie się grzechu
11. Imię papieża
12. List wykluczający z kościoła
13. Do nich przybito tezy